

Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы 2022 жылдың есебі

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы «6D060900, 8D05202 – География», «6D060800, 8D05207 – Экология», «6D061000, 8D05203 – Гидрология», «6D071100, 8D07301 – Геодезия», «6D090200, 8D11101 – Туризм» мамандықтары (кадрларды даярлау бағыты) бойынша диссертациялық кеңесі

Есепте мынадай мәліметтер бар:

1. Өткізілген отырыстар саны туралы деректер: 6

2. Өткізілген отырыс санының жартысынан кемінде қатысқан кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (ол болған жағдайда).

Диссертациялық кеңестің барлық мүшелері – 10 адам, олардың ішінде 5 адам (50%) диссертациялық кеңестің тұрақты мүшелері және 5 адам (50%) докторлық зерттеу тақырыбына байланысты докторанттың қорғау кезеңіне уақытша тағайындалды.

3. Оқу орны көрсетілген докторанттар тізімі.

№	Докторанттардың ТАӘ	Ғылыми жетекшілері	Докторант оқыған, ЖОО
1	Танабекова Гульжанат Бакытовна	Яценко Роман Васильевич – биология ғылымдарының докторы, Зоология институтының бас директоры (Алматы қ., Қазақстан); PhD, ҚХР ҒА Циндао ауылшаруашылық университетінің профессоры (Циндао қ., Қытай).	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
2	Валеев Адилет Галиканович	Акиянова Фарида Жианшиновна - география ғылымдарының докторы, профессор, ҚазҰЖҒА академигі, Астана халықаралық ғылыми кешенінің география және табиғатты пайдалану институтының директоры (Астана Қ., Қазақстан); Джей Сагин (Jay Sagin) - PhD, Батыс Мичиган университетінің және Назарбаев Университетінің профессоры (Каламазу, АҚШ).	Қ.И. Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті
3	Арыстамбекова Динара Дандыбаевна	Давлетғалиев Сакен Каламкалиевич - география ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

		<p>география және табиғатты пайдалану факультетінің метеорология және гидрология кафедрасының профессоры (Алматы қ., Қазақстан);</p> <p>Хани Абу Қдайс (Hani Abu Qdais) - PhD, Иордан ғылыми-техникалық университетінің су және экологиялық инжиниринг профессоры (Ирбид қ., Иордания).</p>	
--	--	---	--

4. Мынадай бөлімдері белгіленіп көрсетілген, есепті жыл ағымында кеңесте қаралған диссертацияларға қысқаша талдау:

1) қаралған жұмыстар тақырыптарына талдау;

Танабекова Гульжанат Бакытовна – диссертациялық жұмысы Солтүстік Тянь-Шаньдағы Сиверс алма ағашының (*Malus sieversii*) жабайы популяцияларына зиян келтіретін жәндіктерді экологиясын және биологиясын зерттеуге, алмаларды өндіру және қорғау үшін табиғи генетикалық негіз ретінде ғаламдық маңызы бар Сиверс алмасын (*Malus sieversii*) Қазақстанда сақтау мәселелеріне арналған. Зерттеу жұмысында алма ақкіс күйе көбелегі (*Yponomeuta malinella* Zell.), раушан жапырақ ширатқыш көбелегі (*Archips rosana* L.) және долана жапырақ ширатқыш көбелегі (*Cacoecia crataegana* Hb.), сияқты зиянкес жәндіктердің арасында жаппай көбейетін және айтарлықтай экономикалық зиян келтіретін ең маңызды және басым түрлерін талдауға көп көңіл бөлінеді.

Валеев Адилет Галиканович – диссертациялық жұмыс Алакөл көлінің жағалау аймағының рельефінің қалыптасу процестерін және олардың жағалаудың табиғи-шаруашылық жүйелеріне әсерін зерттеуге арналған. Диссертациялық жұмыстың мақсаты Алакөл көлінің жағалау аймағының табиғи-шаруашылық жүйелерінің табиғатты тұрақты пайдаланудың экологиялық-геоморфологиялық жағдайларына қазіргі рельефтің қалыптасу процестерінің әсерін зерттеу болып табылады.

Бұл мақсатқа жету келесі міндеттерді шешу арқылы жүзеге асырылды:

– Алакөл көлінің жағалау аймағының қазіргі рельефтік қалыптасуының экологиялық және геоморфологиялық жағдайларын зерттеудің теориялық және әдістемелік негіздерін зерделеу және жүйелеу;

- Алакөл көлінің жағалау аймағының қазіргі рельефті қалыптасуының экологиялық-геоморфологиялық жағдайына талдау жасау және рельеф түзуші процестердің таралуының кеңістіктік құрылымын анықтау;

– ГАЖ және қашықтықтан зондтау деректерін пайдалана отырып, экологиялық және геоморфологиялық жағдайлардың жағалаудың табиғи-шаруашылық жүйелеріне әсерін кеңістіктік-уақыттық талдауды жүргізу;

– Алакөл көлінің жағалау аймағының экологиялық және геоморфологиялық жағдайын тұрақтандырудың басым жолдарын әзірлеу.

Зерттеудің әдістемелік негізі. Бұл зерттеуде әртүрлі құрамдағы әдістердің келесі сыныптары анықталды және пайдаланылды:

– камералық әдіс (геоақпараттық, картографиялық, салыстырмалы, сипаттамалық, тарихи және т.б.);

– қашықтықтан зондтау әдісі (интерпретация, MNDWI индекстері, салыстырмалы);

– далалық мониторингтік зерттеулер (эмпирикалық, профиль бойынша эталондарды орнату, аспаптық өлшеулер, далалық бақылаулар, жердегі лазерлік сканерлеу және батиметриялық өлшеулер).

Зерттеу барысында жаңа ғылыми нәтижелер алынды:

– Алакөл көлінің жағалау аймағындағы қазіргі заманғы геоморфологиялық процестерді егжей-тегжейлі талдау және картаға түсіру табиғатты пайдаланудың экологиялық және геоморфологиялық жағдайларын анықтауға және қауіпті абразивті және аккумуляциялық жағалаулардың қалыптасу аймақтарын анықтауға мүмкіндік берді;

- Алакөл көлінің жағалау аймағының өзгеру динамикасының сандық параметрлері, негізгі аумақтарды жоғары дәлдіктегі бақылауларды бақылау негізінде жылдық орташа жылдамдықты анықтай отырып, абразивті өңдеудің болжамды схемаларын есептеуге және құруға мүмкіндік берді. белсенді дамыған тұрғын және рекреациялық аймақтардың аккумуляциялық жағалаулары (Ақши, Көктұма, Қамысқала елді мекендерінің маңында);

- Алакөл көлінің жағалау аймағының қазіргі рельефінің қалыптасу процестерін геоақпараттық картаға түсіру әдістері тұрғын үй, рекреациялық және инженерлік-көліктік жүйелердің табиғи-шаруашылық жүйелеріне әсер ететін процестердің 3 негізгі түрін (абразия, жинақтау, дефляция) анықтады. трансформацияның жоғары дәрежесі;

– Алакөл көлінің жағалау аймағының экологиялық және геоморфологиялық жағдайын тұрақтандыру үшін табиғатты қорғаудың ғылыми негізделген іс-шаралары әзірленді және кеңістікте локализацияланды, бұл жағалау аумақтарының табиғи-шаруашылық жүйелерінің тұрақты дамуына ықпал етеді.

Арыстамбекова Динара Дандыбаевна – диссертациялық жұмыс Қазақстанның жазық аудандарындағы Жайық-Каспий, Тобыл-Торғай және Нұра-Сарысу су шаруашылық алаптарының негізгі өзендерінің көктемгі су тасу кезеңіндегі ағындыны қалпына келтіру, көктемгі ағындының статистикалық параметрлерін анықтау және Қазақстанның жазық өзендерінің көктемгі ағындысын болжау мүмкіндіктеріне арналған. Алаптардағы өзендердің зерттелгендігі талданып, көктемгі ағынды сипаттамаларын есептеу үшін бақылау бекеттері таңдалды. Көктемгі су тасудың ағынды қабаты және максималды ағындысы, сондай-ақ, жылдық ағынды бойынша деректер қоры құрылды.

2) диссертация тақырыбының "Ғылым туралы" Заңының 18-бабының 3-тармағына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия қалыптастыратын ғылымның даму бағыттарына және (немесе) мемлекеттік бағдарламалармен байланысы;

Г.Б. Танабекованың диссертациялық жұмысы №ҮҒС0501502 «Тянь-Шаньнің жабайы алма ормандарының экологиялық менеджменті» халықаралық жобасы аясында орындалды.

А.Г. Валеевтің диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасының негізгі мемлекеттік құжаттарын іске асыруға сәйкес келеді: Қазақстан Республикасының 2007-2024 жылдарға арналған тұрақты дамуға көшу тұжырымдамасы; «Қазақстан Республикасының туристік индустриясын 2023 жылға дейін дамытудың тұжырымдамалары», Елбасы Жолдауы, «Елімізді дамытудың жаңа экономикалық бағытының» алтыншы негізгі қағидасы – экономиканы «жасылдандыру» және қоршаған ортаны қорғау (2020), «Өңірлерді дамытудың 2025 жылға дейінгі бағдарламалары» және т.б.

Д.Д. Арыстамбекованың диссертациялық жұмысы келесі ғылыми жобаның жоспарымен байланысты жүргізілді: «Определение характеристики весеннего стока равнинных рек Казахстана» (№2008/ГФ4) атты жобасы (2014-2017 жж.).

3) диссертациялар нәтижелерінің практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау.

Г.Б. Танабекованың докторлық диссертациясының практикалық құндылығы Сиверс алмасының әртүрлі аурулар мен зиянкестерге табиғи төзімділігіне байланысты бүкіл әлемде алманың өнеркәсіптік өндірісінде қолданылатын алма ағаштарының отандық сұрыптарының генетикалық негіздерін сақтау үшін жаһандық маңызы бар осы түрдің генетикалық әртүрлілігін сақтау мақсатында Сиверс алмасының жабайы популяцияларының жәндіктерімен күресу шараларын әзірлеудің ғылыми негізділігінде. Диссертациялық жұмыс Солтүстік Тянь-Шань фаунасының биологиялық әртүрлілігін және жәндіктер экологиясын зерттеуге үлес қосады. Зерттеу нәтижесінде орман мен жануарлар дүниесін қорғау жөніндегі мемлекеттік мекемелер мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың тиісті қызметкерлері қолдана алатын Сиверс алма ағашының зиянкес жәндіктердің қауіп-қатерін азайту бойынша ұсыныстар әзірленді, олар Сиверс алма ағаштарының жабайы популяцияларының табиғи экожүйесін сақтау және Сиверс алма ағаштарына тән зиянкестермен күресуге арналған арнайы ұсыныстар. Бұл зиянкес жәндіктердің жергілікті және инвазивті түрлерінің ошақтарының пайда болуын уақтылы бақылау және Солтүстік Тянь-Шаньдағы Сиверс алма ағашының жабайы популяциясын қорғау барысында уақтылы шаралар қабылдау үшін қажет. Алма ақкіс күйе көбелегі (*Yponomeuta malinella* Zell.), раушан жапырақ ширатқыш көбелегі (*Archips rosana* L.) және

долана жапырақ ширатқыш көбелегінің (*Cacoecia crataegana* Нв.) Іле-Алатау МҰТП және Жоңғар-Алатау МҰТП территориясында таралуы және әсері бойынша дайындалған карталарын және басым түрлердің зияндылық дәрежесінің карта-сызбаларын Сиверс алма ағаштарының жабайы популяцияларын қорғауда қолдануға болады. Іле-Алатау МҰТП-дан Сиверс алмасына зиян келтіретін жәндіктердің аннотациялық тізім бойынша енгізу туралы акт алынды.

Диссертацияның ғылыми нәтижелері, ережелері, ұсыныстары мен қорытындылары А.Г. Валеев экологиялық және геоморфологиялық тәуекелдерді төмендетуді, қазіргі заманғы экзогендік процестердің жағалаудың табиғи-шаруашылық жүйелеріне кері әсерін азайтуды қамтитын ғылыми негізделген экологиялық ұсыныстарды беруге мүмкіндік береді. Зерттеудің картографиялық нәтижелері зерттелетін аумақтың аумақтарын дамытудың, оның ішінде қала құрылысы және жоспарлау жұмыстарын жүргізудің, Алакөл жағалауындағы рекреациялық және көліктік инфрақұрылымды дамытудың кешенді схемаларын құру үшін қолданбалы негіз болып табылады. Диссертациялық зерттеудің кейбір нәтижелері Алакөл қорығы Республикалық мемлекеттік мекемесінде практикалық қолданысын тапты, 2020 жылғы 4 желтоқсандағы № 246 орындау актісі алынды.

Д.Д. Арыстамбекованың диссертациялық жұмыс орындау барысында Жайық-Каспий, Тобыл-Торғай және Нұра-Сарысу су шаруашылық алаптар бойынша бақылау мәліметтерін көпжылдық кезеңге жинап, өңдеп, есептік кезеңге келтірілді; көктемгі ағынды сипаттамаларының нормасы мен вариация коэффициенттері алғаш рет байқалған кезеңге, есептік кезеңге, шарттытабиғи кезеңге және соңғы 40- жылдық кезеңге анықталды; байқалған және есептік кезеңдер үшін алғаш рет көктемгі ағынды қабаты мен максималды су өтімдерін анықтау дәлдігі бағаланды; алғаш рет ағынды қабатының нормасы мен вариация коэффициенттерін көпжылдық кезеңге келтірудің тиімділігі бағаланды; ағындыны қалыптастыратын факторларды және климаттық өзгерістерді ескере отырып Қазақстанның негізгі жазық өзендерінің көктемгі су тасу кезеңіндегі ағынды қабатына жаңа болжам әдісі бойынша ұзақ мерзімдік болжам жасалды. Осы жұмыста ұсынылып отырған гармоникалық талдау әдісі негізінде ұзақ мерзімдік болжау әдістемесін «Қазгидромет» РМҚ базасында өндірістік сынақтар өткізуге негіз болатыны жөнінде мекеме басшылығынан Акт алынды.

5. Ресми рецензенттердің жұмысына талдау (мейлінше сапасыз пікірлерді мысалға ала отырып).

Ресми рецензенттерді тағайындау кезінде диссертациялық кеңес Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің осы тәртіпке қойылатын талаптарын басшылыққа алды, атап айтқанда, тәуелсіздік принципі қатаң сақталды.

Диссертацияның мазмұнын зерделеу және рецензиялар жіберу үшін докторлық және ғылым кандидаты дәрежесі бар екі ресми рецензент және докторлық зерттеу саласында кемінде 5 (бес) ғылыми мақаласы тағайындалды.

Г.Б. Танабекованың диссертациялық жұмысының ресми рецензенттері:

Ажбенов Валерий Кенесович – биология ғылымдарының докторы, Ж. Жиёмбаев атындағы өсімдіктерді қорғау және карантин Қазақ ғылыми-зерттеу институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы қ., Қазақстан). Мамандығы: 03.00.09 - Энтомология.

Қуатбаев Асхат Тезекбаевич – биология ғылымдарының кандидаты, экология кафедрасының профессор м.а., С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті (Астана қ., Қазақстан). Мамандығы: 03.00.16 - Экология

А.Г. Валеевтің диссертациялық жұмысының ресми рецензенттері:

Барышников Геннадий Яковлевич – география ғылымдарының докторы, Алтай мемлекеттік университетінің табиғатты пайдалану және геоэкология кафедрасының профессоры (Барнаул, Ресей), 25.00.25 – Геоморфология және эволюциялық география;

Табелинова Аида Серікпаевна – PhD докторы, география ғылымдарының кандидаты, М.В.Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті Қазақстан филиалының экология және табиғатты пайдалану кафедрасының аға оқытушысы (Астана, Қазақстан), 25.00.36 – Геоэкология (география ғылымдары) . Мамандығы: 03.00.16 – Экология.

Д.Д. Арыстамбекованың диссертациялық жұмысының ресми рецензенттері:

Байшоланов Сакен Советович – география ғылымдарының кандидаты, доцент, "Астана" халықаралық ғылыми кешені" жеке мекемесінің география және табиғатты пайдалану институтының бас ғылыми қызметкері. Мамандығы: 11.00.09 - Метеорология, климатология және агрометеорология (Астана қ., Қазақстан);

Садвакасова Салтанат Рагимовна - география ғылымдарының кандидаты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразиялық ұлттық университетінің физика және экономиялық география кафедрасының доцент м.а. Мамандығы: 25.00.27 – Жер гидрологиясы, су ресурстары және гидрохимия (Астана қ., Қазақстан).

Диссертациялық кеңеске ұсынылған ресми рецензенттердің пікірлері зерттеу тақырыбының өзектілігін көрсетеді, ғылыми нәтижелерді, олардың негізділігі мен жаңалығын, сенімділік дәрежесін және алынған нәтижелердің апробациясын, жарияланымдардың болуын, сондай-ақ зерттеу туралы қорытындыны көрсетеді. философия докторы (PhD) дәрежесін беру мүмкіндігі. Ресми рецензенттердің пікірлерінің көшірмелері докторанттарға тапсырылды және қорғау мерзіміне дейін 5 (бес) жұмыс күн бұрын университеттің интернет-ресурсында орналастырылды.

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі ұсыныстар.

Жоқ

7. Философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесіне ізденушілердің мамандықтар (кадрларды даярлау бағыты) бойынша қаралған диссертациялар туралы деректер:

№		6D060800, 8D05207 – Экология	6D060900, 8D05202 – География	6D061000, 8D05203 – Гидрология	6D090200, 8D11101 – Туризм	6D071100, 8D07301 – Геодезия
1	Қорғауға қабылданған диссертациялар	2	-	1	-	-
2	Қорғауға қабылданған диссертациялар (оның ішінде басқа ЖОО)	1	-	-	-	-
3	Қорғаудан алынып тасталған диссертациялар	-	-	-	-	-
4	Қорғаудан алынып тасталған диссертациялар (оның ішінде басқа ЖОО);	-	-	-	-	-
5	Ресми рецензенттердің теріс пікірін алған диссертациялар	-	-	-	-	-
6	Ресми рецензенттердің теріс пікірін алған диссертациялар (оның ішінде басқа ЖОО)	-	-	-	-	-
7	Қорғау нәтижелері бойынша теріс шешім алған диссертациялар	-	-	-	-	-
	Қорғау нәтижелері бойынша теріс	-	-	-	-	-

шешім алған диссертациялар (оның ішінде басқа ЖОО						
--	--	--	--	--	--	--

Диссертациялық кеңестің төрағасы _____

Актымбаева А.С.

Диссертациялық кеңестің ғалым хатшысы _____

Мусағалиева А.Н.

Мөр Мерзімі 2022 жылғы " __ " _____

